

Štev. 8.

V Ljubljani, 1. velikega srpana 1908.

Leto IX.

Cesarjev dan.

Po dolih razlega mogočen se strel,
po mlajih vihrajo zastave.

Naš narod današnjega dne je vesel,
ves narod z gorá in s planjave.

Tu zbrali smo se, da praznujemo dan,
ki ravno za nas prevesel je.

S tem dnevom očeta dobil je Slovan,
s tem dnevom živeti začel je.

Minulo bo letos že šestdeset let,
kar cesar Franc Jožef nas vlada.

Res, blažjega carja ni videl še svet!
On oče je naš, naša nada.

Rokó nam podal je, krivico zatrl;
razdrl je žuleče okove.

Sirotam premnogo solzá je otrl,
kdo šteje dobrote njegove?!

Zato se hvaležno spominjamo mi
dobrot teh nešteti vladarja,

zato tudi dan ta praznujemo mi,
zato mi proslavljamo carja! —

O, cesar presvetli, premili vladar!

Ohrani naj Bog Te let mnogo;
da še boš kot bil si skrben gospodar,
ki varuje deco ubogo!

Hvaležni otroci Ti bodemo mi,
vsi zvesti in vdani do smrti.

In proti sovražnikom bodemo mi
jeklen in nezrušen steber Ti.

O, Oče dobrotni, ozri se z neba!
Goreče Te prosimo zbrani:

„Ti čuvaj cesarja premilostnega!
Še mnogo nam let ga ohrani!“

Janko Žirovnik.

Slavnostni govor.

Govoril nadučitelj *Janko Žirovnik*.

ep in pomenljiv dan je danes. Zbrali smo se, da praznujemo vesel in presrečen dogodek, ko je dal dobrotni nebeški Oče našemu preblagemu posvetnemu očetu in gospodarju, našemu presvetlemu cesarju Francu Jožefu I. dočakati 60. leto njegovega, vse narode naše mogočne domovine osrečujočega vladanja.

Dobro vzgojeni otroci kaj radi porabijo vsako priliko, da pokažejo svojim staršem spoštovanje in hvaležnost za neštete dobrote, ki so jih prejeli od njih.

Kadar je god očeta ali matere ali pa ob novem letu, se zbero, da jim voščijo srečo na duši in na telesu in ako morejo, jim še celo kaj darujejo.

A god in novo leto se redno ponavljata in sta že nekaj navadnega. Zato se pa vse bolj slovesno obhaja v družini n. pr. srebrna ali zlata poroke staršev. Navadno starši prav skrbno vzgajajo svoje otroke, a ne pričakujejo, da bi jim otroci kdaj povračevali vse velike stroške in težke skrbi. Zadoljni so že, če vidijo, da obrodi njihova skrb dober sad, to je, da rastejo otroci v starosti in modrosti ter obetajo biti kdaj pošteni in dobri ljudje.

Vsak dober in premišljen korak otroka je staršem v veliko zadoščenja ter lepo plačilo za njihovo skrb.

Zato je pa sveta dolžnost vsakega otroka, da sluša svoje dobre starše in vestno živi po njihovih naukih. S tem jim najbolj poplača vse dobrote in vso skrb.

Tako je v mali družini, ki nima niti svoje strehe, tako je v družini pod slamnato streho, tako je tudi v ponosnih meščanskih družinah.

Povsod se trudijo pravi starši, da bi otroke dobro vzgojili in vi, dobri otroci, poplačujete svojim staršem njihove dobrote in skrbi z gorko ljubeznijo in z lepim življenjem. S tem pa zagotové otroci sebi srečno življenje, saj jim je to obljubil sam Bog v četrti zapovedi, ko pravi, da bo tisti dolgo živel in se mu bo dobro godilo na zemlji, ki spoštuje svoje starše.

Kar je lepo in dobro v malih družinah, je prav in potrebno gotovo tudi v veliki družini, ki jo imenujemo državo.

Naša krasna domovina — naša mogočna Avstrija — je taka velika družina, kjer živi pod vodstvom enega očeta nad 40 milijonov ljudi raznih ver, raznih jezikov in raznih običajev. Vsi ti različni narodi se imajo prav dobro v družini svojega blagega očeta, svojega slavnega vladarja, ki vse enako ljubi in želi in dela na to, da bi se vsem nam dobro godilo na duši in na telesu.

Zato se ga pa spominjamo vsi ti otroci ob njegovem rojstnem dnevu dne 18. avgusta in ob njegovem godu 4. oktobra vsakega leta in prosimo zanj vsegamogočnega Stvarnika, da bi nam ga ohranil še mnoga leta in mu podelil vso srečo. — Kaj vse je on že za nas storil, ne bom zdaj tu našteval; saj boste to brali v raznih knjigah in se toliko bolj čudili in veselili teh dobrot, kolikor bolj jih boste premišljali. Omenjam naj le dveh neprecenljivih dobrot, ki smo jih prejeli od njega in zaradi katerih bo slovel, dokler bo stal svet, to sta ustava, to je pravica, da smemo z njim sporazumno delati postave, ki so naši veliki družini, naši državi v korist in čast — in pa še posebej postava, s katero se je uvedla splošna ljudska šola, kjer se vsak otrok po svojih zmožnostih lahko toliko izobrazí, da more na tej podlagi staviti svoje sreče dom.

Pred njim vsega tega ni bilo. Zato se pa posebno mi Slovenci skoraj nismo zavedali, kaj smo. — A odkar nas on vodi in vlada, smo se razvili tako, da se nam svet čudi. S tem smo pa tudi dokazali, da smo vredni boljšega življenja in vredni njegove dobrote.

Če se torej vsako leto parkrat hvaležno spominjamo svojega dobrega očeta — svojega presvetlega cesarja, kaj bi se ga še posebno letos ne, ko mu je Vsegamogočni dal dočakati 60. leto, odkar nas vlada?!

Šestdeset let je že veliko, ako jih človek sploh doživi. Če je pa kdo 60 let gospodar ali celo vladar tako obile in mnogovrstne družine, kakor je zbrana v naši mogočni Avstriji, tedaj se pa lahko reče, da je to posebna milost božja. — Koliko dobrih del in koliko hvaležnosti si je nabral v teh 60. letih naš presvetli cesar, se ne da povedati.

Vsak človek strmi in se nehoté hvaležno in spoštljivo priklanja pred to čestitljivo dobo!

Mi Slovenci smo pa še posebej dolžni velike hvaležnosti dobrotnemu vladarju, ker nas je takorekoč iz cestnega prahu dvignil k sebi in nas postavil v vrsto drugih večjih narodov, da smo lahko z njimi deležni vseh dobrot omike in napredka.

Kako mu pač hočemo to njegovo očetovsko skrb dostojno poplačati?! Z denarjem ne, ker ga nimamo in ga tudi ne potrebuje. S čim torej?

Najbolje mu jo bomo poplačali, če smo mu zvesto vdani in živimo točno po postavah, ki nam jih daje v naš blagor in v svojo čast.

Vsak v svojem delokrogu izpolnujemo svoje dolžnosti in dajmo Bogu, kar je božjega, cesarju pa, kar je cesarjevega! S tem bomo množili svojo srečo in moč mile domovine ter delali njenemu skrbnemu gospodarju največje veselje. — Zvesti in vdani njemu in njegovemu rodu bodimo in ob tej slovesni priliki prosimo vsegamogočnega Stvarnika, da naj ga vodi po potih sreče in ga ohrani do skrajnih mej človeškega življenja! Bog ohrani, Bog obvaruj nam cesarja! Živio! Živio! Živio!

Vravec in papiga.

Spisal *Polenčan*.

enca košate lipe je padala na okno prvega nadstropja bogato okrašene hiše. Ne daleč od nje pa je pobirala jata vrabcev raztrosena zrna. Hipoma se zasliši glas papige, ki je tičala v široki kletki na oknu. Eden vrabcev zagleda njeno raznobarno perje in srči na lipo občudovat lepega ptiča. V prvem trenutku ne more spraviti zaradi začudenja nobenega glasu iz grla, končno pa reče: „Kako lep ptič si vendar ti! Vse mesto te občuduje iz bližnjega drevoreda! Ko bi vendar jaz mogel biti deležen vsega tega!“

Papiga ga pa žalostna zavrne: „Kaj mi pomaga lepa obleka, ko vendar nisem svobodna in ne živim v svoji topli domovini? Kako zavidam tebe, svobodni vrabec!“

Vravec ji pa reče: „Čemu si želiš svobode? Tvoje domovje je sicer kletka; toda ni ti treba skrbeti za vsakdanji živež. V tvoji domovini ni zime, to vem, toda mene hoče umoriti pozimi mraz in takrat se spomnim ptičev, ki so v toplih sobanah ter jih imenujem srečne.“

V tem prileti lišček, in vrabec mu razodene ves pogovor; ta pa reče glasno, da je lahko slišala tudi papiga: „Vsak bodi zadovoljen s tem, kar je in kar ima!“

Poklanjanje slovenskih dežel presvetlemu cesarju Francu Jožefu I. ob Njegovi šestdesetletnici.

Kranjec.

*Kjer Triglav se kviško spenja,
Sava bistra se rodi,
ondi moj se dom začenja,
ondi narod moj živi.*

*Znaš ti jezero li Bleško?
Bohinj ti li naš je znan?
Znaš Savico, hčer nebeško?
Celo znaš gorenjsko stran?*

*Cerknice ime zveni ti
morda znano na uho?
O Postojni čudoviti
veš li, da je v nas samo?*

*Znaš dolenske solnčne griče,
ki jih nogradi krase?
Beli hram te v goste kliče
in zdravice se glase?*

*Živo ti srebro je znano?
Iz mojih koplje se gorá.
Veš za blago Ti Ljubljano,
kjer je vsmiljenost doma?*

*Pa še vprašaj po krasoti,
pa še vprašaj, kdo smo mi.
Kranjska naša je v celoti,
krasna izmed vseh blišči.*

*Svojemu cesarju vdani
kličemo iz dna srca:
Vsemogočni, ti ohrani,
čuvaj Franca Jožefa!*

Štajerc.

V deželi rajski sem doma,
kjer trta sladko vince daje.
Železo naše vsak pozna.
Vsak pride rad v te divne kraje.

V Marijno Celje, božjo pot,
iz daljnih krajev ljudstvo roma.
Ta božja pot — slovi povesod —
to biser mojega je doma.

In vrelci vro tu iz zemljé,
ki zdravje vračajo bolnikom. —
Po gozdih se zveri drvé.
Vsak čudi našim se snežnikom.

Domovje to je Štajersko,
mi njega čvrsti smo sinovi. —
Cesarju vdani kličemo:
Bog živi Te — in blagoslovi!

Korošec.

Kladiivo čujte! Kako se zaganja:
bunkati, bunkati! — daleč doni.
To vam pač glasno in jasno oznanja,
kaj vse v deželi se naši dobi.

Zraven se delavec trudi marljivi,
kuje železo in svinec topi.
V čast je deželi, dokaz je to živi
bistrega uma in krepke dlani.

Jezer prekrasnih tu mnogo se šteje,
čaroben duh mi oveva goré,
kdor pa v livade sem naše prispeje,
pesemce mile mečé mu srce.

To je Koroška in mi nje sinovi.
Vdani cesarju in rodu smo mi.
Torej mu kličemo: Bog blagoslovi,
Tebe in Tvoje naj Bog poživi!

Primorec.

Pred nami se peni Jadransko morjé,
ki z mnogim brodovjem igra se.
Za nami se dvigajo kraške goré,
kjer trta prežlahtna nam rase.

Citrone rastó tu in smokve sladké,
zimzelen skalovje odeva.
Ob morju neštete se hiše vrsté,
z bregov pa ti petje odmeva.

Okolica krasna — nje kras Miramar,
cesarski ta dom čudoviti! —
Od nekdanj Slovenec je tu gospodar
in še bo — da Avstrijo štíti!

Primorje naš dom je, Primorci smo mi,
cesarju preblagemu vdani.
Zato mu navdušeno kličemo mi:
Bog živi Te, Bog Te ohrani!

Janko Žirovnik.

Premodre glave.

Po narodni smešnici spisal *Silvester K.*

XIX.

il je lep poleten večer. Jasno nebo in prijeten vetrič sta oznanjala vaščanom lepe dneve. Brž se Zabrzani dogovore, da hočejo drugo jutro iti na travnike kositi travo; zakaj kakor vsako delo, so tudi košnjo opravljali skupno.

Hipoma pa se začne močno rdečiti zahodna stran neba. Nenavadno rdeča večerna zarja je jela Zabrzane navdajati najprej z občudovanjem, potem pa z vedno

večjim strahom.

„Huda vročina je bila danes — kaj, ko bi se bilo zaradi nje užgalo nebo?“ so modrovali nekateri.

„Konec sveta vendar še ne bo?“ so menili drugi.

„Solnce je bržčas padlo na zemljo!“ so trdili oni, ki so bili bolj zvezdoslovci.

Vsi drugi pa so gledali in gledali ter pričakovali, kdo zine najpametnejšo, da mu bodo potem po občini navadi vsi pritrdili. Da se še kdo oglasi, ki bo vsem pogodil pravo, so bili vsi uverjeni. In res — ni bilo treba dolgo čakati.

„E kaj! Jaz pa vem!“ se oglasi star možiček, ki so ga modri vaščani šteli med najmodrejše. „V stari pratiki, ki pa ji v učenem jeziku pravijo koledar, sem nekoč bral prerokovanje, ki pravi, da oznanja močna večerna zarja vojno. Vojna utegne priti že jutri in nič ne bo dobro za nas. S košnjo že ne bo nič, ne jutri in ne poznej, ker nam vojna pomandra vse polje in vse travnike.“

Kaj je vojna, so vedeli Zabrzani toliko, kakor ve voliček, kaj je kislja repa. Znana jim je bila vojna le po besedi, ker so v molitvi molili: „Reši nas kuge, vojne itd.“

„Kako se pa pozna vojna?“ vprašujejo nekateri nevedni radovedneži.

„Jako lahko,“ odgovori mož, ki je nekoč v daljavi slišal vojaški boben in mu je mimoidoči tujec rekel, da gredo vojaki. „Videti sicer ni kaj, a sliši se prav razločno: „Bum, bum, bum — — rrrrr — bum!“ Če bomo jutri slišali ta glas, tedaj je vojna v deželi, in treba nam bo bežati.“

Vznemirjeni gredo vaščani k počitku in so drugo jutro že v zgodnjem mraku na nogah. Pred vsako hišo so zbrani domačini in pripravljeni na beg, kakor hitro se bo slišal usodepolni: „Bum, bum, bum — — rrrrr — bum!“ Toda ura mine za uro, a vojne ni od nikod. Ko pa mine ves dopoldan, gre župan vesel od hiše do hiše in z radostnim glasom naznanja ljudem, da danes ne bo več vojne, ker je že zanjo prepozno in da bo najbolje iti kositi. Možje takoj pograbijo kose, žene grablje in hajd na delo. Samega veselja zaradi izostale vojne si kupijo sodček piva in ga zavale na travnik. Tukaj ga kmalu izpijejo.

Že so delali nekaj časa prav pridno, kar se čuti eden možakov prav žejnega. Gre torej gledat, ako bi morebiti ne bila še kaka kapljica ostala v izpraznjeni posodi. Ta je z odprto luknjo ležala na solncu.

Komaj pa pride nesrečnež blizu soda, že zasliši od nekod — od kod, tega samega strahu ni imel časa poslušati — glasno doneči: „Bum, bum, bum — — rrrrr — bum!“ Nemudoma zgrabi sodček, ki je bil krčmarjev, in z obema rokama ga za tilnikom držeč, začne bežati in kričati:

„Vojna gre, vojna! Bežite!“

Vsak vrže svoje orodje stran in začne bežati za kričečim. Dirjajo pa ubogi Zabržani, kakor bi jim kdo kuril za petami. Pa kako bi tudi ne, ko so zdaj sami na lastna ušesa slišali usodepolno bobnanje, zamolklo nekoliko, a vendar še dovolj razločno.

Kako dolgo so tako dirjali, niso znali; le toliko so vedeli, da jih noge ne bodo mogle še dolgo nositi. Že so bili nekateri tako upehani, da so se hoteli na milost ali nemilost vdati kruti vojni — kar se sodčkov nosač izpodtakne ob močni korenini, pade in trešči staro posodo z močjo ob drevo. Sod se razbije. Ko pa se pobira padli Zabržan in si potiplje obtolčene ude, zapazi, da je prenehal nesrečni glas. Hitro zakliče tovarišem veselo novico, da je vojna odšla. Utrujeni posedejo in poležejo beguni po tleh in se nekoliko odpočiti vrnejo domov. Dolgo se še isti večer pogovarjajo o nesrečni vojni in se hvalijo, kako dobro so znali bežati.

„Tako daleč smo pribežali,“ zatrjuje eden, „da sem že videl od daleč križ cerkvenega zvonika v deveti deželi.“

„Še dalje smo prišli,“ ga zavrne drugi. „Jaz sem še celo pogledal na uro tistega zvonika v deveti deželi! Kazala je ravno štiri.“ —

Toda pustimo pogovore umnih Zabržanov in poglejmo, kaj je povzročilo tako zmedo med našimi znanci. Ko je namreč sod ležal z odprto luknjo na solncu, je pribrenčal od nekod velik sršen. Prijeten duh ga je zvabil v prazen sod, ki je iz njega njegov glas kaj močno odmeval in premotil žejnega Zabržana. Ker potem ni mogel dobiti izhoda in mu divji beg v sodu sploh ni ugajal — Zabržan je na begu skakal kakor divji kozel — je brenčal sršen še srditeje; čep, ki so ga bili pivci zbili v sod, je pomagal jetniku z ropotanjem. Konec nesrečne prevare je bil šele takrat, ko se je sod razbil in dal sršenu zaželeno svobodo.

Zabržani pa so od tega dogodka še bolj iskreno molili: „Reši nas kuge, vojne — oh, vojne!“

Ob demantnem jubileju.

Od vseh strani mogočne monarhije
 zre ljudstvo hrepenečega srca
 na Dunaj, kjer naš up in naša nada
 premili, premogočni cesar vlada.
 Kaj se zgodilo v carskem je središču,
 da narodi se zbirajo v svetišču,
 pošiljajoč Stvaritelju sveta
 stotisočero prošenj in željá?! —
 Je dvignil kruto šibo Stvarnik jezni,
 poslal na Dunaj kazen je bolezní?
 Mordà se bliža Turek krvoločni,
 kaj z vojsko nam grozi German mogočni,
 rokó Italijan mordà steguje,
 da sebi bi prilastil zemlje tuje?
 Mordà kot nekđaj stolno naše mesto
 cesarju se je dvignilo nezvesto?

* * *

Minuli časi so usode bridke,
 Bog dobrohotno se na nas ozira,
 v neskončni svoji do sveta ljubezni
 zlo hude prizanaša nam bolezní.
 Potihnila sovražnikov je jeza,
 ko močna čuva Avstrijo trozveza,
 in razdrobljeni turški so okovi,
 in zvesti carju Avstrije sinovi. —

* * *

Pozdravljen bodi, car Franc Jožef prvi!
 Član rodovine starodavne slave
 pokazal si se hrabrega moža,
 še predeh v varstvo se Ti izročilo
 države pretežavno je krmilo.
 Neustrašeno ostavil dom si svoj,
 z Radeckim se podal v krvavi boj,
 navduševal preprostega vojščaka,
 izkazal med junaki se junaka —
 dokler bo stala zadnja domačija,
 slovelo bo ime — Santa Lucija.

* * *

V letih mladenič, v duhu možak,
 krepak, neustrašen, pravi vojak,
 sedel na prestol cesarski,
 posel sprejel si vladarski.
 Šestkrat deset let je že od takrat,
 ko si v skrbeh in bridkosti,
 v dobi resnega boja,
 vzkliknil zlati prostosti:
 „Z Bogom, mladost moja!“

* * *

„Z združenimi močmi!“ geslo je Tvoje,
 ki si z njim vse dni obvladal boje,
 zaupajoč — v božjo pomoč.
 Na Ogrskem je bila uničena nevarna vstaja
 s pomočjo Hrvatov in carja Nikolaja;
 sardinski kralj Karl Albert srboriti
 moral se Avstriji je ukloniti.
 Sprejemal narod Te je navdušeno bratsko,
 ko potoval si v Slavonijo, v Hrvatsko.
 In čuval Bog Te s svojo je močjo,
 ko človek brez srca in brez vesti,
 sovražnik Tvoj in naroda zakleti —
 Ti hotel drago je življenje vzeti —
 votivna cerkev — večni bo pomnik,
 da ljubil Te sveta je Rešenik.

* * *

Dnevi veselja, dnevi sreče
 so dospeli narodom Tvojim,
 ko si izbral sebi družico,
 ljudstvu prevdanemu cesarico. —

* * *

*Sto in en strel,
kdo ni vesel!
Živel cesarevič!
Mnogo vrlin so naklonile
mu rojenice-vile
in zmožnosti podarile velike,
saj svojih narodov umel je vse jezike. —
A sojenice bile so sovražne — — —
prekrute roke bodo naj klete,
ki krive so, da Rudolfa ni več
in dobrosrčne ni — Elizabete! —*

* * *

*In prišlo je desetletje,
ah, bridkega spomina,
in bil je boj, krvavi boj,
in za krasnima deželama
jokala je žalostna domovina.
Ljudstvo cesarju zvesto, vdano
neustrašeno šlo je na bojno poljano —
zastavam svojim priborilo nevenljivo slavo,
in zvestim narodom je cesar dal — ustavo.*

* * *

*Šel si na Jutrovo,
da vidiš kraje trpljenja,
da vidiš kraje — vstajenja.
Prišedši, spoštljivo poljubil si tla,
kjer hodil, učil je Zveličar sveta,
priporočal v molitvi mu sebe,
potožil državne potrebe. —*

* * *

*Ura! Ura!
Kaj klic pomeni ta?
Adjutant prijaše,
naglo vstopi:
„Cesarost, premagali smo vstaše,
Sarajevo je naše,
Filipovič naznanja:
Bosna se Vašemu Veličanstvu klanja.“
Ura! Ura!*

* * *

1848

Cesar Franc Jožef I.

1908

V veliki meri naš cesar skrbi
za duševno blaginjo podložnih,
posebno za šole, kjer mladina uči
se bogatih, a tudi ubožnih;
On se trudi, da napoči doba omike
vseposod — brez razlike.
Pod Njegovim varstvom krasno cvete
umetnost, obrt, trgovina,
posebno usmiljeno ima srce
do našega kmeta-trpina.

Želi, da vsak stan dobi pravic
v jeziku svojem pred sodiščem,
On ne zabi sirotišnic in ne zabi bolnic,
on je zvesta pomoč pogoriščem.

Da tudi Slovenci smo mu všeč
in da ljubi našo deželo,
pokazal lepo je za raznih nesreč. —
Že trikrat dospel je najvišji gospod
med ljudstvo zvestovdano,
pokazal, da ljubi slovenski rod
in da ljubi belo Ljubljano. —

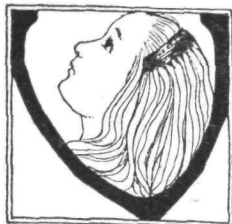
* * *

In letos, ko praznuješ demantni jubilej,
navdušeno Tebe častimo,
obožujemo Te slejkoprej,
zasluge Tvoje slavimo.
Mi ljubimo Tebe, Ti ljubiš nas,
na prestolu še dolgo ostani,
Bog čuvaj Te, Bog Te ohrani!

Učitelj Silvester.

Cesarjev jubilej.

Št. Vidu pri Ljubljani so 27. junija obhajali učenci in učenke z učiteljstvom cesarjev jubilej. Vse, kar so tam govorili in deklamovali, prijavlja današnji „Zvonček“, da se ta snov lahko porabi tudi drugod. Take slavnosti se lahko vrše po tem-le vzporedu:

1. Slavnostni govor.

2. Prva kitica cesarske pesmi. Pojó učenci.

3. Slavnostna deklamacija. Govori učenka.

4. „Domovje moje Avstrija.“ Pojó učenci.

5. Kranjec in Kranjica v narodni noši se poklanjata cesarju. Deklamacija.

6. „Sloven'c, tvoja zemlja je zdrava.“ 1. kitica. Pojó učenci.

7. Štajerc in Štajerka v narodni noši se poklanjata cesarju. Deklamacija.

8. „Sloven'c tvoja zemlja je zdrava.“ 2. kitica. Pojó učenci.

9. Korošec in Korošica v narodni noši se poklanjata cesarju. Deklamacija.

10. „Sloven'c tvoja zemlja je zdrava.“ 3. kitica. Pojó učenci.

11. Primorec in Primorka v narodni noši se poklanjata cesarju. Deklamacija.

12. „Lepa naša domovina.“ Pojó učenci.

13. Živa podoba pred cesarjevim kipom.¹

14. „Cesarska pesem.“ Zadnja kitica.

* * *

Za proslavo cesarjevega jubileja je pa tudi primerna prelepa spevoigra „Slava cesarju Francu Jožefu!“, ki jo je zanalašč za take slavnosti zložil gospod učitelj Emil Adamič. Ta krasna spevoigra velja 5 K in jo prodaja Učiteljska tiskarna v Ljubljani. V Kamniku so jo uprizorili že dvakrat, in sicer z najlepšim uspehom.

¹ Glej to podobo v današnjem listu!

Uredništvo.

Poleti.

*Lahen veter klasje ziblje,
z njim po polju leto gre;
po prostrani zdaj poljani
zlata zrnja rumené.*

*Kmetič pa molče na polju
gleda zemski svoj zaklad;
kadar ga pod streho spravi,
ves je srečen in bogat.*

*A nikdar pa ne pozabi,
da je sveti Izidor,
ki mu čuva zlato žito,
zlato žito, beli dvor . . .*

Borisov.

Kako se ubranimo jetike.

Priobčil L. O.

omožno društvo za jetične ljudi po avstrijskih kronovinah objavlja, kako se nam je ubraniti jetike, te grozne morilke človeštva.

Pljučna tuberkuloza je nalezljiva bolezen. Naleze si jo človek z izvrški bolnikov. Lahko pa se ubranimo te bolezni, in tudi ozdravljenje je mogoče.

Splošna navodila so:

1. Pljuvanje: Ne pljuvaj nikdar na tla! Ne kašljaj v koga drugega! Na cesti pljuvaj v ruto; doma pa v pljuvalnik, ki je napolnjen z vodo! Pljuvalnik izprazni vsak dan, ga očisti z vrelo vodo in napolni zopet s svežo.

2. Perilo: Rabljeno ruto bolnikovo hrani v vodi in kakorhitro mogoče izkuhaj! Rabljeno perilo in rjuhe bolnika zavij v mokro cunjo, hrani dobro in izkuhaj potem, ločeno od drugega perila.

3. Pometanje: Ne pometaj suho! Prah lahko hrani kužne kali tuberkuloze in provzroči s tem bolezen. Tla poškrópi! Metlo ovij z mokro cunjo, ki jo moraš po pometanju izkuhati! Stanovanje bodi vedno čisto. Pohišstvo briši z mokro cunjo!

4. Zračenje: Zrači vedno! Pozimi in ponoči pusti v bolnikovo sobo malo odprtino v oknu! Bolnika pokrij dobro!

5. Hrana: Močna dobra hrana, mešana hrana (meso, prikuha, zelenjava, močnata jedila, kruh, maslo, sir, mleko) je potrebna. Ne jej preveč naenkrat!

6. Alkohol: Zloraba alkohola (vina, piva, žganja, konjaka, ruma) je nevarna. Pivci najprej zbole. Otrok naj nikoli ne pije alkohola!

7. Mleko zaužijaj kuhano! Sirovo mleko je nevarno.

8. Umivanje: Vsako jutro si podrgni ves život s hrapavo, mokro, iztisnjeno cunjo! Potem pa s suho! Izpiraj si vsako jutro usta in grlo! Zobe si čisti! Nohtove imej čiste! Koplji se večkrat! Umij si pred vsako jedjo roke!

9. Poljubi: Otrok ne poljublaj nikdar na usta!

10. Spanje: Jetični ljudje morajo sami spati v postelji, ker drugače okužijo tiste, ki leže poleg njih!

Dobro pomni ta pravila in se ravnaj po njih!

⌞ Radeckega veteran ⌞

Njegovemu apost. Veličanstvu Francu Jožefu I. k 60letnemu jubileju.

Vihra na krilih brzih konj,
kdo vstavi čas?—Ves trud zastonj!
Hiti iz loka kot strelica,
leti, izgine kakor ptica . . .

Stoletja je odplulo pol
in let deset za vedno,
odkar Ti si sedel na prestol,
vzel v roko žezlo dedno . . .
To slavno Tvoje carovanje
slavi slovesno godovanje:
goduje let desetkrat šest,
odkar si car nam, oče zvest!

A čas vihra na krilih konj —
Kdo vstavi ga? — Ves trud zastonj.

V minulost temno zro oči:
Od severa in tam od juga
sovrag državi naši žuga
in ostro brušen meč vihti —
a vojska naša gre pojoč,
junaki spo, na meč oprti,
in vržejo v brezdanko noč
sovražnika v naročje smrti. —

Ti dedov slavnih slavni sin
sam priča bil si njih vrlin,
ko stal si v dežju krogel, dimi —
sobojevniki med njimi . . .
Tam sredi razbesnelih vrst
prejel si sam ognjeni krst! —
Glej, nova moč in nov pogum
junake vse navdihne,
in roj sovražni vtihne . . .
Ovenčan jezdiš sredi trum,
in bojna vsa planjava
odmeva Ti in kliče: Slava!

A čas vihra na krilih konj —
Kdo vstavi ga?—Ves trud zastonj.

Umira ljutih bolečin
tam dol na vzhodu Raja,
v srce ji meč zasaja
in dom zažiga ljut Turčin . . .
Čuj, vzdihaja Raja v mrtvo noč,
pomoči kliče si plačoč!
Pred Tvoj prestol tja v carsko mesto
šel glas je težkih bolečin —
a Ti pa zbral si vojsko zvesto,
in Bosne je ponosni sin
pozdravil Tvoje čete,
nositelje osvete . . .
Ta četa — naši, glej, sinovi,
v zvestobi trdni kot zidovi!
Tam sredi bojnih razvalin
razvili carsko so zastavo —
Izdahnil v krvi je Turčin —
in vojska Tvoja v glas edin
zakliče v spev Ti slavo!

A čas vihra na krilih konj —
Kdo vstavi ga? — Ves trud zastonj . . .

Glej, na povelje Tvoje, car,
potihnil bojni je vihar,
in zvezda je miru in sreče,
omike in prosvete svet,
na nebu našem zagorela:
Oko je Tvoje nas ljubeče!
Tvoj duh nas vodil zmagovit
na slavnna dušna dela:
Umetnosti vse svoje dnij —
zaščitnik bil si, bil genij!
Umetnost, veda zdaj krog čela
Ti venec slave je pripela! —

A čas vihra na krilih konj —
Kdo vstavi ga? — Ves trud zastonj . . .

Oj, časi groze čezincez,
ko dom naš rušil je potres,

ko starčki, deca so brez strehe
bežali goli v mrzlo noč —
Ti dal si prvi jim utehe
in carsko jim delil pomoč —
Glej, starček, deca več ne joka,
vse Tvoja jih objemlje roka!
Dasi naš dom in hram razrušen,
zvestoba naša v srcu ni —
vse v glas prepeva Ti navdušen:
Rešitelj, cesar naj živi!

A čas vihra na krilih konj —
Kdo ustavi ga? — Ves trud zastonj.

Po zemlji hladna jesen gre
in pot dobi si še v srce,
in sneg pobeli nam glavé.
Ti tudi, naš prijazni car,
usode skusil si vihar:
V srce je Tvoje, hram ljubezni,
pogledal komaj maj drhteč —
zahrul že vanj vihar je jezni,
prebodel ga bolesti meč . . .
Čez dni pa temne zastor padi,
saj tožba ni možú v navadi!
V nesreči, sreči — isti mož,
čeprav si vse izgubil,
kar si najdražje ljubil —
Na poti sipljemo Ti rož!
Vsi kličemo Ti: živi
naš cesar, oče ljubeznivi,
tja do živoljenja skrajnih mej
Bog vodi slavno Te naprej!
Pogum — ta v prsih nam ne gane,

srce za blagor moli Tvoj —
sovrag naj drzen na Te plane,
mi zate pohitimo v boj!
A zdaj pa venec, oljko slave
privijamo krog Tvoje glave — —
Ta pesem, cvetje naj vsekdar
na slavo Tvojo bode, car!

A čas vihra na krilih konj —
Kdo ustavi ga? — Ves trud zastonj . . .
Hiti iz loka kot strelica,
leti, izgine kakor ptica . . .

Stoletja je odplulo pol
in let deset v temino,
kar čas je slavni Tvoj prestol
začrtal v zgodovino . . .
Glej, narodi od vsepovsod
hitijo v stolno mesto,
da Tebi tam na slavni god
srce razkrijejo prezvesto —
Med narodi najmanjši mi
k prestolu smo prispeli,
a dasi majhni in mladi,
pogum nam prsa valovi. —
Le migni, car, in veli,
glej, na Tvoj mig mi vsi takoj
v junaški pohitimo boj —
in zemlja širna zabobnela
od čet in konjskih bo kopit —
sovražnik pade strt, ubit,
a četa naša bo zapela,
ko bojni umiri vihar:
Živoljenje za Te, jasni car!

Fran Žgur.

Zakaj nima drevje kralja?

Spisal Janko Polák.

klanjalo se je drevje k drevesu in si zaželelo kralja. Dolgo je ugibalo, preden je ugenilo, da bi pristojala kraljevska krona najlepše hrastu. Toda zaman so bile vse prošnje. Hrastu ni bilo do časti.

„Pretrdo srce imam!... Naveličali bi se me!... Bolje je, da ne poizkušamo!... Izberite si koga drugega!...“ je govoril hrast.

Drevje pa se je posvetovalo iznova. Nagnilo se je do lipa. Zaman so bile vse prošnje. Lipi ni bilo do časti.

„Premehko srce imam!... Tudi zmožnosti nimam!... Izpremenilo se je marsikaj!... Jaz pa menim živeti kot sem živel dosedaj... Izberite si koga drugega!...“ je govorila lipa.

Drevje je zborovalo iznova.

„Meni se vidi,“ se oglasi smreka po dolgem posvetovanju, „da bi trnje rado sprejelo našo ponudbo.“

„Poizkusimo!... Poizkusimo!...“

In zašumelo je čez dol in breg.

„Rado sprejemem vašo ponudbo!... Vladalo bom resno, a pravično!...“ je odgovorilo trnje, in drevje mu je izročilo kraljevsko krono.

„Živi, naš kralj!“

Drevje je zabučalo. In bučanje je hitelo čez dol in breg.

Trnje pa je zavladelo. Izprva je vladalo pravično. Škoda, da ne dolgo. Kmalu je pozabilo prisege in obljube. Končno pa je jelo teptati vse pravične naredbe. — Tožbe so se kopičile. In vstajati so jeli nezadovoljnježi. Zaman jih je preganjalo in morilo trnje že v njihovi najnežnejši mladosti. Najkrepkejši so le dorasli.

In dospel je dan maščevanja. Boj je bil vroč. Težko se je ločilo trnje od krone, a moralo se je.

In od takrat je drevje brez kralja.

Res se ščepiri trnje še sedaj povsod rado. Pozabiti ne more svoje nekdanje moči.

Zašumela v vetru je poljana . . .

*Zašumela v vetru je poljana,
zašumel je tihi gaj;
na poljani je tožila ptica,
ker odšel je rajski maj.*

*Zašumelo v vetriču je žito,
klanjal se je žitni klas . . .
Ptička hvalo je žgolela
za prelepi letni čas . . .*

Borisov.

Franc Jožef I.

Svečano.

Uglasbil *Fr. Ks. Schneider.*

mf

Lju - be - zni zve - zda, glej, bli - šči, nad sla - vo Av - stri - je bu - di in

mf *mf*

mo - dro go - spo - du - je, in mo - dro go - spo - du - je; Franc

f *f*

Jo - žef sve - tli je vla - dar, be - se - de nje - ga bla - go - dar ro -

f *ritard.*

di - jo, kdor jih ču - je, ro - di - jo, kdor jih ču - je.

Zastavica v podobah.

Priobčil *Fr. Rojec*.

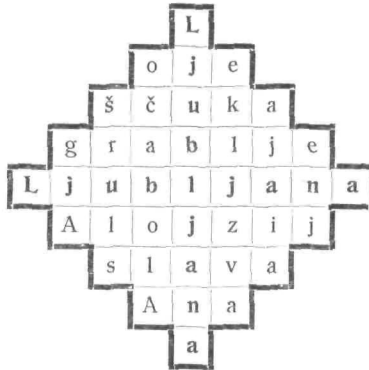

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Rešitev demanta v sedmi številki.

Ljubljana.

Prav so ga rešili: Lozej Berta, Franja in Leopoldina, učenke na slov. osemrazrednici v Ljubljani; Ludovik Černej, učenec v Grižah; Štipko Štekar, učenec II. razr. v Ajdovščini; Vladko Rojec v Radovljici; Viktor Segalla, učenec III. razr. v Sv. Lovrencu nad Mariborom; Gvidon Debelak, dijak v Trebnjem; Jurij, Vladko, Niko, Peter, Ivo, Tone Štampihar, učenci v Kranju; Zlatka Brišnik, učenka VIII. razr. v Ljubljani; Božidar Tomažič, učenec II. razr. na Tinju; Bogomir Arko, učenec IV. razr. v Ribnici; Eleonora, Lidija, Palmira Straussgitl, učenke v Bovcu; Anton Sivka, Karel Mastnak in Karel Cmok, učenci III. razr. II. odd. pri Sv. Juriju ob j. ž.; Milan Zupančič, učenec II. razr. v Št. Rupertu pri Št. Juriju ob j. ž.; Anton Zatler v Gradcu; Ivana Godeša, Marija Rupnik in Marjeta Logar, učenke III. razreda v Planini; Minka, Slavka in Franček Zacherl, učenki in učenec v Ljutomeru; Dora Hajnrihar, na počitnicah na Primskovem pri Kranju; Radovan Jošt, učenec V. razr. v Celju; Peter in Janezek Karničnik, učenca pri D. M. v Puščavi; Pavla Novak, učenka v Kranjski gori; Milka in Zorka Celestina in Dragotina Razboršek na Mediji.

Med rešilci v zadnji številki so izostala imena: Frančiška Čimžar, Pavla Novak in Jozefa Smolej, učenke v Kranjski gori.

Dragi gospod Doropoljski!

Letos smo nastavili ptičkama gnezda. Ptičke so nanesele jajca. Mi ljubimo jako ptičke in imamo z njimi veselje. Casih jih gremo tudi malo gledat. Žalega jim ne storimo nič. Ptičke nam veselo prepevajo in obirajo mrčes po drevju. Pozimi jim bomo nastavljali zrnja in drobtinic.

Pozdravljajo Vas vsi učenci in učenke I. razreda v Zg. Ponikvi na Štajerskem.

Odgovor:

Ljubi moji!

Kdor ima dobro srce, ljubi ptičke in lepo ravna z njimi. Kdor dela drugače, kaže, da ima hudobno srce. Le ostanite tako dobri in blagi! Uboge ptičke nam koristijo, ker uničujejo škodljivi mrčes. Njih ljubko petje se glasi kot zahvalna pesem.

*

Dragi gospod Doropoljski!

Prav veseli me, da radi prebirate otroška pisma. Zato hočem tudi jaz napisati nekoliko vrstic. Jaz sem učenka 3. razr., 2. odd. Doma sem v Orehovcu pri Kostanjevici. Zato prihajam o pravem času v šolo. V šoli je prijetno, ker se učimo mnogo lepega. 24. aprila smo šli na izprehod. Spotoma smo zapazili: beli trn, črni trn, potočnice itd. Videli smo tudi žago in potok Studene, ki ima pet izvirkov. Pri izviru Studene smo se malo poigrali. Potem smo šli dalje na Slinovce k Materi božji. Spotoma smo videli kmeta, ki je oral njivo. Voščili smo mu dobro srečo. Nekaj časa smo hodili po hrastovem gozdu. Ptički so veselo prepevali ljube pesemce. Kmalu smo prišli do cerkve Matere božje dobrega sveta. Stopili smo v hišo božjo. Videli smo veliko slik. Kmalu smo prišli domov. Zdaj Vas pa prav lepo pozdravljam in ostajam Vaša hvaležna

Rozalija Šketelj.

Odgovor:

Ljuba Rozalija!

Taki izprehodi so jako poučni. Saj je priroda velikanska knjiga, ki stoji vedno odprta pred razumnim človekom. Glej in uči se! Lepo je tudi, da veš ceniti vrednost šole. Blagor takemu otroku!

*

Velebenjeni gospod Doropoljski!

Čital sem v „Zvončku“, da radi sprejemate otroška pisemca. Oprostite, da sem se tudi jaz predrznil napisati par vrstic. V četrtek, t. j. 4. junija, pozno zvečer sva s sosedovim Vinkotom razkopavala na vrtu pesek in vrtala luknje. Starši so naju svarili, da se bova prehladila, a midva jih nisva slušala. Drugo jutro sva morala oba bolna ostati v postelji in še sedaj nisva vstala. Prosim, povejte otrokom, spoštovani gospod, ta izrek:

Kdor ne uboga,
tepe ga nadloga.

Jako vesel bi bil, ako bi mi blagovolili odgovoriti.

Pozdravlja Vas Vam vdani

Joško Trobec,
učenec III. razreda v Soštanju.

Odgovor:

Ljubi Joško!

S tem izpolnujem Tvojo željo in kličem s poudarkom:

Kdor ne uboga,
tepe ga nadloga.

Temu dokaz je Tvoje odkritosrčno pismo. No, sedaj si pa že gotovo zdrav in boš prihodnjič tudi previdnejši.

*

Velebenjeni gospod Doropoljski!

Oprostite, da Vam tudi jaz napišem nekaj vrstic. Napravil sem v družbi za binkoštno

praznike mali pešizlet iz Ajdovščine na Predmejo, cd tu dalje na Dol-Otlico ter po prav strmi stezi v Ajdovščino. Spotoma sem videl več nestrupenih kač. V nekem gozdičku sem videl dolgorepo veverico, kako je veselo skakala z enega drevesa na drugo. To je bilo zame veselje. Ugajale so mi tudi čedne gorske hišice, ki tako lepo posamezno stoje. Odzadaj jih obdaja zeleni gozdiček, a spredaj lepi travniki z mnogovrstnimi cveticami, ki jih tu pri nas ne vidim. Zares krasno poletno bivališče! Domov prišedši sem bil popolnoma neutrujen.

Oprostite moji pisavi, ker me palec na desni roki že nad en mesec boli. Ko mi ozdravi, Vam bom zopet kaj več sporočal.

Vas prav lepo pozdravlja
Štipko Štekar,

učenec II. razreda ljudske šole v Ajdovščini.

Odgovor:

Ljubi Štipko.

Glede takih izprehodov velja isto, kar sem povedal Rozaliji Šketeljevi. Danes, mislim, pa je Tvoj palec zdrav in me kmalu zopet razveseliš s pismom.

*

Cenjeni gospod!

Tudi jaz Vam hočem napisati to povest:

Ni nesreče brez sreče.

Ubožen starček je šel na neko goro. Kar se mu izpodtakne in se zvrne v prepad. Vendar se ni ubil.

Mimo prepada pride mladenič, ki pa zasliši iz prepada ječanje. Potem vpraša: „Kdo je v prepadu?“ Starček reče, da je on. Medtem pa je našel v prepadu kamen, ki se je jako lesketal. Mladenič mu spusti vrvi v prepad. Starček se oprime vrvi, in mladenič ga potegne iz prepada. Starček se mu presrčno zahvali. Ko pride na svoj dom, odtolče od kamena košček in ga nese k zlatarju. Zlatar mu reče, da mu da za ta košček 200 K. Starček mu da in dobi denar, reče mu pa še, da

ima doma še tak kamen. Zlatar odgovori: „Prinesi še tega!“ Starček mu prinese še ta kamen in dobi zanj toliko denarja, da si je lahko kupil hišo in mnogo posestva. Kmalu je bil najimovitejši kmet v vasi.

Presrčno Vas pozdravlja
Milan Habjan v Kranju.

Odgovor:

Ljubi Milan!

Tvoj starček je imel res srečo. Da bi se le še drugim siromakom ubožstvo tako lepo izpremenilo v blaginjo. To je gotovo tudi Tvoja želja!

*

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Naznanjam Vam, da smo nekatere deklice iz drugega oddelka dobile pri gospodu učitelju nekaj jagod, da smo jih vsadile. To nas neizrečno veseli. Tudi jaz sem jih precej dobila. Napravila sem si lepo gredico, kjer gojim že razne cvetice. Tu mi cveto, in upam, da bodo nekatere že letos rodile, kar me neizrečno veseli ter mi zbuja veselje do prirode in navdušuje za lepoto. Gospod Doropoljski! Začetek je to pismo, ne štejte mi za ludo, če ni kaj prav. Razna pisma v „Zvončku“ so me pripravila, da Vam hočem tudi jaz pisati.

Srčno Vas pozdravlja Vam vdana

Minka Hvastja,

učenka II. oddelka IV. razreda v Dolenjem Logatcu.

Odgovor:

Ljuba Minka!

Res, dobrega učitelja imaš! Pa saj je prav tako: dobrim otrokom mora biti vsakdo dober. Otroci niso veselje samo staršem, ampak tudi učiteljem. Njih dobro srce je učitelju najlepše plačilo za trud in skrb.

*

Danes priobčujem vijolice, ki mi jih je poslala naslikane Sabina Megličeva.

Tudi o vijolicah velja vse tisto, kar sem zadnjič povedal o roži.

